

PRAKSISOVERSIGT · CIVILPROCES

Praksisoversigt over syn og skøn i civile sager

Skønstema, habilitet, fornyet skøn og grænsen til ensidigt indhentede erklæringer

Version 2 Opdateret 5. sep. 2026 49 afgørelser · 2007-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Syn og skøn efter retsplejelovens kapitel 19 er det centrale bevismiddel om tekniske, økonomiske og lægelige forhold i civile sager – fra byggemangler og forsikringstvister til virksomhedshandler og personskade. Kapitlet blev nyaffattet i sin helhed ved 2014-reformen på grundlag af Retsplejerådets betænkning nr. 1543/2013, og §§ 198, 209, 209 a og 341 a fik deres nuværende form ved reformen om sagkyndig bevisførelse i 2016 på grundlag af betænkning nr. 1558/2016. Praksis viser tre gennemgående spor: en friere adgang for parterne til at stille spørgsmål inden for en overordnet ramme, en streng objektiv habilitetsmålestok for skønsmanden svarende til dommerinhabilitet, og en fast hovedregel om, at parterne efter sagsanlægget skal gå frem efter reglerne om syn og skøn i stedet for at indhente egne sagkyndige erklæringer.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Begæringen om syn og skøn skal efter § 196, stk. 2, beskrive genstand og formål, men det er tilstrækkeligt, at processkrifterne og udkastet til skønstema tilsammen fastlægger en "overordnet ramme" for forretningen.
- 02 Retten afviser syn og skøn efter § 196, stk. 3, når spørgsmålene ikke hviler på en anerkendt faglig standard og derfor ikke kan bidrage til sagens oplysning – utilfredshed med modpartens metodevalg er ikke nok.
- 03 Efter 2014-reformen har parterne en friere adgang til selv at formulere spørgsmål; retten godkender dem ikke længere på forhånd, men kan afvise dem efter § 197, stk. 2, jf. § 341.
- 04 Et spørgsmål afvises ikke, blot fordi det er bredt formuleret – kun hvis det utilbørligt leder skønsmanden, forudsætter en retlig bedømmelse, ligger uden for skønsmandens fagkompetence eller er åbenbart overflødigt.
- 05 Det er sædvanlig og lovlig praksis at indhente forslag til skønsmand fra den relevante brancheorganisation, også når en part er medlem; kun konkret interesse i sagens udfald diskvalificerer forslagsstilleren.
- 06 Skønsmandens habilitet efter § 199, stk. 2, bedømmes efter samme objektive målestok som dommerinhabilitet, jf. princippet i § 61 og EMRK art. 6 – det afgørende er, om objektive omstændigheder er egnede til at rejse rimelig tvivl om fuldstændig upartiskhed.

- 07** Ansættelse hos en part diskvalificerer den sagkyndige, selv om vedkommende ikke har deltaget i partens behandling af den konkrete sag.
- 08** Bliver skønsmanden inhabil undervejs, kan konsekvensen være, at hele skønserklæringen udgår – også den del, der blev udarbejdet før inhabiliteten opstod, når erklæringen ikke længere kan afhjemles uvildigt.
- 09** Manglende underretning om skønsforretningens tid og sted kombineret med ensidigt tilvejebragte oplysninger uden for skønstemaet fører til, at erklæringen udgår, og at der udmeldes ny skønsmand.
- 10** Indsigelser mod skønsmanden skal fremsættes straks, jf. § 198, stk. 4; en part, der kender de habilitetsvækkende forhold og først reagerer efter en ugunstig erklæring, har fortabt indsigelsen.
- 11** Supplerende spørgsmål efter § 205 er hovedvejen ved uklarheder, beregningsfejl eller ønske om andre beregningsforudsætninger – ikke fornyet syn og skøn.
- 12** Fornyet syn og skøn ved en anden skønsmand efter § 209, 2. pkt., kræver enten en fejlbehæftet, ufuldstændig eller uklar erklæring af graverende karakter eller sandsynliggørelse af, at der er "flere skoler" inden for faget, og at sagen kan bære fordyrelsen.
- 13** Ensigt indhentede erklæringer om konkrete tekniske eller økonomiske forhold kan efter § 341 a, stk. 1, som udgangspunkt fremlægges, hvis de er indhentet før sagsanlægget; modparten kan da fremlægge en moderklæring, selv om den først kunne indhentes efter anlægget.
- 14** Erklæringer indhentet efter sagsanlægget kan kun fremlægges efter § 209 a på parternes fælles anmodning og med rettens tilladelse – og det er uden betydning, at erklæringen formelt er bestilt af en kommune eller indhentet som led i partens egen myndighedsudøvelse.
- 15** Begrænsningerne kan ikke omgås ved at kalde erklæringen et partsindlæg eller ved at føre forfatteren som sagkyndigt vidne.
- 16** Udtalelser fra Retslægerådet og Arbejdsmarkedets Erhvervssikring er ikke ensigt indhentede erklæringer og kan fremlægges, uanset om de er indhentet før eller efter sagsanlægget; lægefaglige skøn skal som udgangspunkt indhentes dér frem for ved syn og skøn.
- 17** Skønsmandens vederlag fastsættes af retten efter § 208, stk. 1, og både den part, der har begæret syn og skøn, og partens rettergangsfuldmægtig hæfter personligt for omkostningerne efter § 208, stk. 3.

§ 1 Kapitel 19 som ramme: fra 1916-loven til reformerne i 2014 og 2016

Reglerne om syn og skøn i borgerlige sager står i retsplejelovens kapitel 19, §§ 196-211. Grundstammen går tilbage til [retsplejeloven af 1916](#), men kapitlet har siden gennemgået to gennemgribende reformer, som i praksis er de eneste forarbejder, der har fortolkningsmæssig betydning i dag.

2014-reformen nyaffattede kapitel 19 i sin helhed på grundlag af **Retsplejerådets betænkning nr. 1543/2013**. Formålet var at gøre skønprocessen hurtigere: begæringen skal nu efter [§ 196, stk. 2](#) angive

genstand og formål, parterne fik en friere adgang til selv at formulere spørgsmål efter § 197 uden forudgående godkendelse, skønsmanden skal efter § 201, stk. 1 afgive prisoverslag og tidsangivelse inden udpegningen, og retten kan efter § 201, stk. 3 afvise at udpege en skønsmand, som ikke kan svare inden rimelig tid. Lovforslaget er tilgængeligt som L 178 (folketingsåret 2013-14).

2016-reformen – »Sagkyndig bevisførelse m.v.«, L 20 (folketingsåret 2016-17) – byggede på **Retsplejerådets betænkning nr. 1558/2016 om reform af den civile retspleje IX**. Af de almindelige bemærkninger fremgår formålet:

Lovforslaget indeholder på baggrund af anbefalingerne en række forslag til ændringer af reglerne om syn og skøn, så der indføres udvidede muligheder for anvendelse af to (eller flere) skønsmænd med samme faglige baggrund. [...] Det foreslås således at lovfæste den udvidede adgang for parterne i en civil retssag til at fremlægge sagkyndige erklæringer, der er ensidigt indhentet af den enkelte part forud for sagens anlæg, som har udviklet sig i retspraksis.

Reformen indsatte 2. pkt. i § 198, stk. 1 om flere skønsmænd til samme spørgsmål, nyaffattede § 209 om fornyet syn og skøn og indsatte de to helt nye bestemmelser § 209 a og § 341 a. Ændringerne trådte i kraft 1. juli 2017.

Dertil kommer den administrative udmøntning: efter bekendtgørelse om anvendelse af blanketter i forbindelse med syn og skøn § 1 skal spørgsmål og svar afgives på Domstolsstyrelsens blanket, og efter § 4 i bekendtgørelsen om domstolens sagsportal indleveres og tilgås blanketterne af parterne og skønsmanden på sagsportalen. Hjemlen hertil ligger i § 204, stk. 3.

En praktisk vigtig bemærkning om retskildebilledet: den tidligere § 211 om skønsmandens vederlag findes ikke længere i den gældende lovebekendtgørelse. Vederlagsspørgsmålet reguleres i dag udtømmende af § 208 i borgerlige sager og af § 210, stk. 2 i straffesager.

LOV

Retsplejeloven § 196, stk. 2

Retsplejeloven § 197

Retsplejeloven § 198, stk. 1

Retsplejeloven § 201, stk. 1, 3

Retsplejeloven § 204, stk. 3

Retsplejeloven § 208

Retsplejeloven § 209

Retsplejeloven § 209a

Retsplejeloven § 341a

Betingelserne for at få syn og skøn – relevans og "overordnet ramme" efter § 196

Efter § 196, stk. 3 træffer retten afgørelse om foretagelse af syn og skøn på grundlag af begæringen og modpartens eventuelle udtalelse. Den materielle sigtelinje er den samme som ved anden bevisførelse: § 341 om, at bevisførelse uden betydning for sagen ikke kan finde sted.

Kravet til begæringens præcision er beskedent. I BS-36057/2020-VLR – en tvist om en tabsopgørelse efter et aktiesalg – omgjorde Vestre Landsret byrettens afslag med den principielle formulering:

Landsretten finder, at genstanden for syn og skøn og formålet med forretningen i fornødent omfang er beskrevet i processkrifterne og i udkastet til skønstema, jf. retsplejelovens § 196, stk. 2, således at der kan fastsættes en overordnet ramme for det ønskede syn og skøn.

Det er altså ikke et krav, at begæringen i sig selv er udtømmende; processkrifterne og udkastet til skønstema læses samlet.

Til gengæld afvises syn og skøn, når spørgsmålene ikke er fagligt forankrede. Byrettens kendelse i samme sagskompleks, [BS-2108/2019-ARH](#), illustrerer den modsatte pol. Sagsøgeren ønskede en skønsmand til at vurdere, om de metoder, der lå til grund for en tabsopgørelse på ca. 128 mio. kr., var »fornuftige og rimelige ud fra en økonomisk betragtning«. Retten i Aarhus afviste begæringen efter [§ 196, stk. 3](#), fordi begrebet ikke var underbygget som en anerkendt faglig standard, og fordi spørgsmålene ikke bad om konkrete beregninger, men alene om en metodevurdering, der ikke ville kunne afklare, om der skulle være foretaget justeringer af de omtvistede nøgletal. Landsretten nåede senere det modsatte resultat på et bearbejdet skønstema – sammenstillingen viser, at det er spørgsmålenes udformning, ikke bevistemaet som sådan, der er afgørende.

Bevisførelsen skal kunne bidrage. I [BS-1622/2013-SON](#) afviste retten syn og skøn under henvisning til [§ 341](#), fordi tvisten angik, om der overhovedet var indgået en bindende købsaftale – et spørgsmål, en skønsmand ikke kan belyse.

Omvendt tillades syn og skøn, hvor sagen kræver egentlig sagkundskab. I boligretssagen [BS-39983/2018-VLR](#) ændrede Vestre Landsret byrettens afslag og tillod udlejerens syn og skøn til dokumentation af udgifterne til tidligere udførte forbedringer i lejemålet.

En særlig begrænsning følger af, at bevisførelse skal ske ved syn og skøn frem for ved sagkyndige vidner. I [BS-799/2007-HIL](#) afviste retten en kommunes ønske om at føre to lægekonsulenter som vidner i en regressag om sygedagpenge – den sagkyndige vejledning skulle i givet fald tilvejebringes ad den processuelle vej, retsplejeloven anviser.

LOV	Retsplejeloven § 196, stk. 2-3	Retsplejeloven § 341	
PRAKSIS	Landsretten · Vestre Landsret tillader syn og skøn og fremlagte bilag i erhvervssag		26.10.2020
	Landsretten · Kæresag om syn og skøn i boligretssag - dokumentation for forbedringer		11.12.2018
	Byretten · Afgørelse om afvisning af syn og skøn i sag om erstatningsansvar		25.03.2020
	Byretten · Afgørelse om afvisning af syn og skøn i sag om påstået aftale om køb af motorbåd		02.07.2014
	Byretten · Afvisning af vidneforklaringer fra lægekonsulenter i sag om regres for sygedagpenge		25.03.2008

§ 3 Skønstemaet og grænsen for parternes spørgsmål efter § 197, stk. 2

Efter [§ 197, stk. 1](#) fremsender rekvirenten sine spørgsmål, hvorefter modparten fremsender sine, og der kan stilles supplerende spørgsmål, når den anden parts spørgsmål er modtaget. Retten godkender ikke længere spørgsmålene på forhånd – den kan alene *afvise* dem på de fire grunde i [§ 197, stk. 2](#):

- spørgsmål uden for skønsmandens faglige kompetence,
- spørgsmål uden for rettens afgørelse om foretagelse af syn og skøn,
- spørgsmål uden betydning for sagen, jf. [§ 341](#),
- spørgsmål, der utilbørligt leder skønsmanden i en bestemt retning eller forudsætter, at skønsmanden tager stilling til noget, det er op til retten at afgøre.

Tærsklen for afvisning er høj. I [BS-566/2014-ODE](#) – en isoleret bevisoptagelse mellem et forsikringsselskab og en sikringsleverandør – protesterede skønsindstævnte mod et bredt formuleret spørgsmål om, hvorvidt et sikringsanlæg opfyldte kravene til sikkerhedsniveau 50-S. Retten i Odense afviste protesten og lagde vægt på, at formuleringen hverken forsøgte at lede skønsmanden på utilbørlig måde, lagde op til en juridisk vurdering

forbeholdt retten, eller var på forhånd overflødig. Skønsindstævnte blev henvist til selv at stille supplerende spørgsmål.

Samme linje slog Vestre Landsret fast i [BS-36057/2020-VLR](#) med udtrykkelig henvisning til reformens formål:

Efter spørgsmålenes karakter og indhold er der – også henset til lovforslagets bemærkninger om, at der fremover skal være en friere adgang for parterne til at stille spørgsmål til skønsmanden – ikke grundlag for at afvise spørgsmålene i skønstemaet, jf. retsplejelovens § 197, stk. 2.

Forbuddet mod juridiske spørgsmål har en klar parallel i anklagemyndighedens praksis.

Rigsadvokatmeddelelsen om [straffesager mod sundhedspersonale, pkt. 3.1.4](#) formulerer det samme princip for forelæggelser for Retslægerådet:

Spørgsmålene må ikke stilles således, at der lægges op til en bevismæssig vurdering eller stillingtagen til, om den sigtede kan anses for skyldig i bestemte lovovertrædelser, idet denne vurdering henhører under retten.

Skønsmandens fagkompetence sætter en reel grænse for temaet. I [BS-18122/2019-VLR](#) havde byretten udmeldt en ingeniør som skønsmand, tilladt ham at antage sagkyndig bistand fra en konstruktionsingeniør, men samtidig fritaget ham for at besvare to spørgsmål om ejendomsvurdering. Vestre Landsret stadfæstede efter en samlet vurdering af de stillede spørgsmål sammenholdt med skønsmandens faglige profil – det er hverken påkrævet at udmelde en generalist eller at afvise en skønsmand, fordi han har brug for bistand på et tilgrænsende felt.

Materialet, skønsmanden får, er et selvstændigt spørgsmål. Forarbejderne til [§ 341 a](#) fastslår udtrykkeligt, at skønsmanden som udgangspunkt skal kunne basere sig på alt materiale i sagen, *medmindre* materialet er uden betydning eller »indebærer en risiko for utilbørlig påvirkning af skønsmandens besvarelse«. Tilladelse til at fremlægge en erklæring som bevis medfører derfor ikke automatisk, at den også skal medsendes til skønsmanden. I [BS-1439/2009-VLR](#) var netop spørgsmålet, om en erhvervsmæglers lejevurdering skulle udgå af sagsakterne forud for et påbegyndt syn og skøn.

LOV

[Retsplejeloven § 197, stk. 1-2](#)
[Retsplejeloven § 341](#)
[Retsplejeloven § 341a](#)

PRAKSIS

Landsretten · Vestre Landsret tillader syn og skøn og fremlagte bilag i erhvervssag

26.10.2020

Landsretten · Kæresag om udpegning af skønsmand ved Vestre Landsret

01.08.2019

Landsretten · Kendelse om fremlæggelse af bevis i erhvervslejesag

23.09.2009

Byretten · Kendelse om afvisning af spørgsmål til syn og skøn

12.08.2014

§ 4 Udpegning af skønsmanden efter § 198 – brancheorganisationer, flere skønsmænd og indsigelsesfristen

Efter [§ 198, stk. 3](#) kan parterne komme med forslag til skønsmænd, men retten er ikke bundet heraf; retten skal dog meddele parterne, hvem der agtes udpeget, og give dem adgang til at udtale sig.

Forslagsstillerens uvildighed. Højesteret afgjorde i [Sag 39/2016](#) – Haderslev Kommune mod Nordea om rådgivningsansvar ved swapaftaler – om Finansrådet kunne bringe en skønsmand i forslag, når Nordea var medlem. Højesteret fastlagde både testen og udgangspunktet:

Retsplejeloven indeholder bestemmelser om habilitetskrav til dem, der udpeges som skønsmænd, jf. § 199, stk. 2, mens den ikke indeholder bestemmelser om, hvilke krav der må stilles til den organisation mv., der skal komme med forslag til skønsmænd. Højesteret finder, at der ved afgørelsen af, hvilken organisation der er bedst egnet til at komme med forslag til skønsmand, må foretages en samlet vurdering af den pågældende organisations kvalifikationer i forhold til at foreslå en skønsmand med relevant faglig viden og indsigt samt af organisationens uvildighed.

Det er i overensstemmelse med sædvanlig praksis at indhente forslag til skønsmænd fra den relevante brancheorganisation. Dette gælder som udgangspunkt også, selv om en af sagens parter er medlem af den pågældende organisation.

Afgørende var, at Finansrådet hverken var part eller biintervenient i sagen, og at der ikke var oplyst omstændigheder, der gav grundlag for at antage, at rådet havde en sådan interesse i sagens udfald, at det generelt var egnet til at rejse tvivl om upartiskheden hos en skønsmand udpeget efter rådets forslag.

Den praktiske fremgangsmåde er velkendt: i [BS-2859/2011-VLR](#) udsatte Vestre Landsret udpegningen for at indhente forslag fra en dansk brancheorganisation efter parternes inhabilitetsindsigelser, og i [BS-40/2011-SON](#) tog byretten stilling til selve fremgangsmåden for at indhente et nyt forslag, efter at indsigelser var rejst mod den først foreslåede.

Flere skønsmænd til samme spørgsmål. 2. pkt. i [§ 198, stk. 1](#) blev indsat ved 2016-reformen. Forarbejderne trækker rammen op:

Det forudsættes, at retten kun træffer bestemmelse herom, hvis en af parterne eller begge anmoder om det. I så fald må retten vurdere, om det på grundlag af skønstemaets karakter er rimeligt fra starten at udpege to (eller eventuelt flere) skønsmænd for at få sagen bedre oplyst. Der kan herved lægges vægt på, om der kan udpeges skønsmænd med forskellige fagligt anerkendte tilgange til det pågældende tema, mens det forhold, at ”to par øjne ser bedre end ét”, ikke i sig selv kan være tilstrækkelig anledning til at udpege flere skønsmænd.

Ønsker kun den ene part flere skønsmænd, skal retten efter forarbejderne tillige vurdere, om sagen kan »bære« fordyrelsen – enten fordi den vedrører betydelige værdier, eller fordi den har vidtrækkende betydning for parterne. Udpeges flere inden for samme fagområde, bør de tilstræbe en fælles erklæring, der klart angiver, hvor de er enige og uenige. Uafhængigt heraf skal der efter [§ 198, stk. 2](#) udpeges mindst to skønsmænd, hvis genstanden vil blive tilintetgjort eller forandret, og en del af den ikke kan holdes uden for undersøgelsen.

Indsigelsesfristen i § 198, stk. 4. Indsigelser skal gøres gældende straks ved udpegningen og senest inden 1 uge; ellers kan de kun tages i betragtning, hvis parten uden egen skyld har været ude af stand til at fremsætte dem tidligere. Konsekvensen af at vente ses tydeligt i [BS-957/2010-HEL](#): sagsøgerens advokat kendte til de habilitetssvækkende forhold allerede før udmeldelsen – hun havde selv argumenteret for skønsmandens habilitet – men rejste først indsigelsen, da skønserklæringen viste sig ugunstig. Retten fandt, at adgangen til at gøre inhabilitet gældende var fortabt, og henviste parten til supplerende spørgsmål. Modsat i [BS-1280/2011-ALB](#), hvor der ikke var holdepunkter for, at parten havde kendt til den senere indgåede formidlingsaftale – indsigelsen var da rettidig. Samme fortabelsesbetragtning genfindes uden for kapitel 19, jf. [BS-9404/2023-RAN](#), hvor en bygherre fortabte retten til at påberåbe sig en voldgiftsfagdommers relationer ved at afvente kendelsens udfald.

Endelig kan retten efter [§ 202, stk. 2](#) tilbagekalde udpegningen og udpege en ny skønsmand, hvis fristen for erklæringen ikke overholdes – et redskab, der supplerer prisoverslags- og tidsvurderingen efter [§ 201](#).

Retsplejeloven § 202, stk. 2

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets vurdering af Finansrådets habilitet til at foreslå skønsmand i sag om swapaftaler	18.10.2016
	Landsretten · Landsrettens udsættelse af udpegning af skønsmand til fordel for indhentelse af forslag fra brancheorganisation	04.01.2012
	Byretten · Til sidesættelse af voldgiftskendelse: Krav om inhabilitet hos fagdommer afvist, da bygherren fortabte indsigelsesretten ved at vente med at reagere	21.12.2023
	Byretten · Kendelse om inhabilitet af skønsmand og gyldigheden af skønsrapporter	11.12.2012
	Byretten · Kendelse vedrørende inhabilitet af syns- og skønsmand	07.09.2011
	Byretten · Afgørelse om udpegning af skønsmand og fremgangsmåde for indhentelse af forslag	26.07.2011

§ 5 Skønsmandens habilitet efter § 199, stk. 2 – den objektive målestok fra §§ 60-61 og EMRK art. 6

§ 199, stk. 2 bestemmer, at personer, der ville være udelukket fra at handle som dommere efter § 60, stk. 1, nr. 1 og 2, ikke må udpeges som skønsmænd, og at de øvrige i § 60 nævnte kun må udpeges, når det ikke er muligt at finde andre lige så egnede. Retspraksis går imidlertid videre og anvender tillige princippet i § 61 – den generelle inhabilitetsklausul om omstændigheder, der er egnede til at rejse tvivl om fuldstændig upartiskhed.

Den ledende afgørelse er Højesterets kendelse af 10. januar 2025 i BS-33979/2024-HJR. En professor deltog i Retslægerådets behandling af en arbejdsskadesag mod Ankestyrelsen, samtidig med at han siden 2018 var koordinerende lægekonsulent i netop Ankestyrelsen. Højesteret fastslog først, at princippet i § 61 finder anvendelse på Retslægerådets medlemmer og sagkyndige, når rådet afgiver udtalelser til domstolene – begrundet i rådets centrale funktion og den store vægt, domstolene tillægger udtalelserne. Herefter:

I hvert fald under disse omstændigheder tiltræder Højesteret, at han på grund af sin tilknytning til Ankestyrelsen var inhabil ved behandlingen af Retslægerådets sag, selv om han ikke havde deltaget i Ankestyrelsens forudgående behandling af arbejdsskadesagen.

Af afgørelsen fremgår også dobbeltformålet bag inhabilitetsreglerne: dels at undgå reel risiko for, at afgørelsen påvirkes af uvedkommende hensyn, dels at undgå, at der hos parter eller offentlighed opstår mistillid til upartiskheden. Tvivlen skal være rimeligt begrundet i objektive omstændigheder, og bestemmelsen skal fortolkes i lyset af artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Rækkevidden af afgørelsen er ikke endeligt afklaret: Procesbevillingsnævnet har i 26/10152 meddelt 3.-instansbevilling i en sag om en overlæge, der var *almindelig* lægekonsulent fem timer ugentligt hos den styrelse, der var part – netop fordi Højesterets afgørelse angik en lægekonsulent med koordinerende rolle.

Forretningsmæssige relationer til en part. I BS-1280/2011-ALB var skønsmanden medejer af en ejendomsmæglervirksomhed, der efter udmeldelsen indgik en formidlingsaftale med sagsøgeren om netop den ejendom, skønnet angik. Boligretten fandt ham inhabil fra aftalens indgåelse og lod alene de to *supplerende* erklæringer udgå. Vestre Landsret gik i BS-3290/2012-VLR et skridt videre og lod også den oprindelige erklæring udgå:

Skønsmand kan herefter ikke længere virke som syns- og skønsmand i sagen, og parterne er derfor afskåret fra at stille supplerende spørgsmål til ham, ligesom de må anses for afskåret fra at afhjemle ham under hovedforhandlingen.

Under disse omstændigheder, og da Kærende ApS i øvrigt er uden skyld i, at skønsmanden under sagens forberedelse er blevet inhabil, finder landsretten, at skønsrapporten af 12. december 2011 tillige skal udgå af sagen. Den omstændighed, at skønsmanden ikke var inhabil, da han afgav erklæringen, kan ikke under de anførte omstændigheder føre til et andet resultat.

Afgørelsen er central: **når erklæringen ikke længere kan efterprøves ved supplerende spørgsmål og afhjemling af en uvildig skønsmand, mister den sin bevismæssige bæreevne – også bagudrettet.**

Tidligere udtalelser om samme sag. I [BS-72/2017-OLR](#) – en byggesag om udbedring af mangler ved et terrændæk – stadfæstede Østre Landsret i vid udstrækning byrettens kendelse om skønsmændenes habilitet, men frakendte én af de foreslåede muligheden for at blive udpeget på grund af tidligere udtalelser i sagen.

LOV	Retsplejeloven § 60, stk. 1	Retsplejeloven § 61	Retsplejeloven § 199, stk. 2
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen 10.01.2025 Landsretten · Østre Landsret stadfæster byrettens kendelse om skønsmændshabilitet i sag mellem Nydan Byg ApS og 03.04.2017 Landsretten · Kendelse om inhabilitet af skønsmand og gyldigheden af skønserklæring 27.02.2013 Byretten · Kendelse om inhabilitet af skønsmand og gyldigheden af skønsrapporter 11.12.2012 Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet meddeler 3.-instansbevilling om inhabilitet i Retslægerådet for lægekonsulent ansat hos sagens styrelse 04.06.2026		

§ 6 Skønsforretningens gennemførelse: underretning, kontradiktion og klager efter §§ 203-204

[§ 203, stk. 1](#) pålægger skønsmanden at give parterne underretning om sted og tidspunkt for skønsforretningen, og [§ 203, stk. 2](#) giver adgang til at klage til den udpegende ret, som kan pålægge skønsmanden at omgøre eller supplere forretningen. Er selve erklæringen mangelfuld, kan retten efter [§ 204, stk. 1](#) pålægge omgørelse eller suppling.

Den strengeste sanktion ses, når underretningspligten svigter og skønsmanden samtidig går uden for temaet. I [BS-51061/2020-HJR](#) – en transportskade på 15.600 flasker vin – gennemførte skønsmanden besigtigelsen hos rekvirenten uden andre parter til stede og orienterede først de øvrige parter en uge senere. Højesteret fandt allerede af den grund, at der ikke var sket underretning:

Skønsmand As mail af 4. december 2019 blev sendt til parterne efter, at skønsmanden ved besigtigelse af vinen den 28. november 2019 hos Taster Wine A/S havde gennemført skønsforretningen, og mailen kan allerede af den grund ikke betragtes som underretning om sted og tidspunkt for skønsforretningen.

Hertil kom, at erklæringen indeholdt en vurdering af vinens opbevaring – et forhold uden for skønstemaet – baseret på oplysninger, som kun var tilvejebragt i rekvirentens tilstedeværelse. Kombinationen rejste tvivl om skønsmandens fuldstændige upartiskhed, og hele erklæringen udgik; der skulle udmeldes ny skønsmand.

Ikke enhver proceduremæssig uregelmæssighed rammer erklæringen. I [BS-17765/2022-OLR](#) havde en statsautoriseret revisor som skønsmand haft direkte kontakt med de indstævntes økonomiafdeling, gennemgået den fulde bogføring og efterfølgende destrueret det modtagne materiale. Østre Landsret afviste, at erklæringen skulle udgå:

at der ikke er påvist sådanne væsentlige fejl ved udarbejdelsen af skønserklæringen eller oplyst om forhold om skønsmændens kontakt til parterne, at skønserklæringen skal udgå af sagen.

Landsretten lagde vægt på, at fremgangsmåden måtte antages at være den eneste mulige for at besvare spørgsmålene, at beregningsgrundlaget tydeligt fremgik af besvarelsen, og at appellanten ikke havde protesteret, da skønsmænd på forhånd varslede metoden. Til gengæld fik appellanten frist til supplerende spørgsmål, og hovedforhandlingen blev aflyst. **Mønsteret er, at manglende rettidig protest og gennemsigtighed om metoden trækker i retning af, at erklæringen bevares – mens hemmeligholdt, ensidig informationsindsamling trækker den anden vej.**

Beslægtet er [BS-1798/2008-VLR](#), hvor spørgsmålet var, om skønsmændens indhentelse af et geoteknisk notat uden samtykke fra den ene part udgjorde en væsentlig procedurefejl, der kunne begrunde udskiftning af skønsmænd.

Skønsmænd kan ikke selv afgrænse temaet. I [BS-43/2008-OLR](#) nægtede en skønsmænd i en erhvervslejesag om markedsleje at fremlægge centrale markedsoplysninger. Østre Landsret hjemviste sagen til byretten med henblik på udpegning af en ny skønsmænd.

Afgives erklæringen af flere skønsmænd, skal hver enkelts mening fremgå, hvis der ikke er enighed, eller hvis de repræsenterer forskellige fagområder, jf. [§ 204, stk. 2](#).

LOV	Retsplejeloven § 203, stk. 1-2	Retsplejeloven § 204, stk. 1-2	
PRAKSIS	Højesteret · Inhabiliter hos skønsmænd grundet manglende underretning af parter og overskridelse af skønstema		26.08.2021
	Landsretten · Kendelse om, hvorvidt skønserklæring skal udgå i sag om krav på betaling af bl.a. provision for salg af krydstogtrejser		09.09.2024
	Landsretten · Landsretskendelse om syn og skøn – geoteknisk rapport uden samtykke		04.11.2008
	Landsretten · Landsretten hjemviser sag om skønsmænd til byretten		06.02.2008

§ 7 Supplerende spørgsmål og afhjemling efter §§ 205-206

Efter [§ 205, stk. 1](#) kan parterne efter rettens bestemmelse stille supplerende spørgsmål, og retten afgør efter [§ 205, stk. 2](#), om de skal besvares skriftligt eller mundtligt i et retsmøde efter [§ 206](#). Adgangen er den centrale ventil i systemet: forarbejderne til [§ 209](#) fremhæver, at det ved beregningsfejl, uklarheder eller ønske om andre beregningsforudsætninger »ofte vil være tilstrækkeligt at stille supplerende spørgsmål til skønsmænd, jf. retsplejelovens § 205 [...], hvilket normalt også vil være den hurtigste og billigste løsning«.

Praksis er tilsvarende imødekommende. I [BS-703/2012-VLR](#) omgjorde Vestre Landsret byrettens afslag og tillod supplerende spørgsmål op til den berammede hovedforhandling. Og i [BS-17765/2022-OLR](#) gav Østre Landsret – selv om erklæringen ikke skulle udgå – appellanten en udtrykkelig frist til at formulere yderligere spørgsmål og aflyste hovedforhandlingen for at give plads hertil.

Adgangen er dog ikke ubegrænset. I [BS-2867/2010-ALB](#) nægtede Retten i Aalborg en yderligere supplerende skønserklæring, fordi de foreslåede spørgsmål vedrørte forhold, der allerede var besvaret; eventuel uddybning skulle i stedet ske ved afhøring under hovedforhandlingen.

Afhjemling. [§ 206, stk. 2](#) regulerer, hvem der møder, når erklæringen er afgivet af flere skønsmænd: er der meningsforskel inden for samme fagområde, møder en skønsmænd for hver af de meninger, skønsmændene har

delt sig i; repræsenterer de forskellige fagområder, møder som udgangspunkt én for hvert fagområde. Efter § 206, stk. 3 sker afhøringen efter vidnereglerne, men skønsmændene kan som udgangspunkt overhøre hinandens og andre vidners afhøring, og retten kan tillade dem at rådføre sig med hinanden, inden de svarer – en bevidst fravigelse af den almindelige regel om, at vidner ikke må påhøre hinanden.

Muligheden for afhjemling er så central for erklæringens bevisværdi, at bortfaldet af den kan koste hele erklæringen, jf. BS-3290/2012-VLR ovenfor. Omvendt kan afhjemlingsbehovet i sig selv begrunde udmeldelse af en ny skønsmand: i BS-424/2008-VLR tillod Vestre Landsret udmeldelse af en ny skønsmand, efter at den oprindelige var afgået ved døden, netop med henblik på afhjemling under hovedforhandlingen. Tilsvarende blev der i BS-1193/2007-NYK taget stilling til en anmodning om at udpege en ny skønsmand i en boligretssag.

En processuel detalje med betydning for ankeforberedelsen: rettens interne lydoptagelser af skønsmænds afhjemling er interne dokumenter. I Sag BS-33983/2020-SHR afslog Sø- og Handelsretten aktindsigt i lydoptagelser af to skønspersoners afhjemling, selv om parten gjorde gældende, at det skriftlige protokollat var mangelfuldt og optagelserne nødvendige i ankesagen.

LOV	Retsplejeloven § 205, stk. 1-2	Retsplejeloven § 206, stk. 2-3	Retsplejeloven § 209
PRAKSIS	Landsretten · Kendelse om, hvorvidt skønserklæring skal udgå i sag om krav på betaling af bl.a. provision for salg af krydstogtrejser 09.09.2024 Landsretten · Kendelse om inhabilitet af skønsmand og gyldigheden af skønserklæring 27.02.2013 Landsretten · Kendelse om tilladelse til supplerende spørgsmål til skønsmand 18.04.2012 Landsretten · Landsrettens tilladelse til udmeldelse af ny skønsmand efter den oprindelige skønsmænds død 27.03.2008 Sø- og Handelsretten · Afslag på aktindsigt i lydoptagelser af skønsmænds afhjemling 14.03.2024 Byretten · Afgørelse om nægtelse af yderligere skønserklæring 22.02.2012 Byretten · Afslag på anmodning om at foreslå ny skønsmand 19.12.2007		

§ 8 Fornyet syn og skøn efter § 209 – fejlbehæftede erklæringer og "flere skoler"

§ 209 blev nyaffattet ved 2016-reformen og lyder nu:

At syn og skøn har fundet sted, udelukker ikke fornyet syn og skøn over samme genstand ved de samme skønsmænd. Det samme gælder fornyet syn og skøn ved andre skønsmænd, når retten finder det hensigtsmæssigt under hensyn til fremførte indsigelser og andre muligheder for at få skønstemaet yderligere belyst eller til sagens og skønstemaets karakter.

Bestemmelsen rummer **to spor**, som forarbejderne skarpt adskiller.

Spor 1 – den videreførte praksis om fejlbehæftede erklæringer. Ordene »under hensyn til fremførte indsigelser og andre muligheder for at få skønstemaet yderligere belyst« kodificerer den hidtidige praksis:

Efter retspraksis på grundlag af den gældende § 209 i retsplejeloven kan en parts indsigelser mod den første skønserklæring efter omstændighederne føre til, at nyt syn og skøn udmeldes ved en anden skønsmand. Det gælder navnlig, hvis den første skønserklæring må formodes at være fejlbehæftet, ufuldstændig og/eller indholdsmæssigt uklar i en sådan grad og på så væsentlige punkter, at det er usikkert, om erklæringen opfylder de faglige krav, som er nødvendige for, at den kan opfylde sit formål.

Retsplejerådet præciserede i betænkningen, at der skal være tale om »ret graverende forhold«, og at praksis ellers ville anspore til processer om skønsmandens egnethed, der reelt blot dækker over utilfredshed med konklusionerne.

Spor 2 – den nye "flere skoler"-adgang. Ordene »eller til sagens og skønstemaets karakter« åbner som noget nyt for fornyet skøn, hvis der er rimelig grund til at antage, at en anden skønsmand vil kunne konkludere væsentligt anderledes, og sagen kan bære fordyrelsen. Forarbejderne til § 209 er præcise om kravet til underbygning:

Den udvidede mulighed for at få udmeldt nyt syn og skøn ved en ny skønsmand angår således navnlig tilfælde, hvor retten finder det sandsynligt, at den første skønsmands konklusioner kan være udslag af en faglig tilgang til emnet, som ikke er "enerådende" eller uimodsigende inden for det pågældende fag, dvs. at der er "flere skoler". Det vil naturligvis ikke være nok, at en part er uenig i skønserklæringens konklusioner, og det vil således heller ikke i sig selv være nok, at parten kan henvise til en ensidigt indhentet sagkyndig erklæring, som anfægter den første skønsmands konklusioner.

De to tidligste prøvesager om lovændringen gav modsatte resultater i samme sagskompleks. I

[BS-7677/2017-BOR](#) tillod Retten på Bornholm fornyet syn og skøn i en forsikringssag, fordi der var rimelig grund til at antage, at en anden skønsmand kunne nå et væsentligt anderledes resultat. Østre Landsret ændrede kendelsen i [BS-1875/2017-OLR](#) – sagen om rotteindtrængen, hvor to bygningskyndige nåede henholdsvis 688.200 kr. og 1.562.000 kr. i udbedringsomkostninger. Landsretten fastslog først, at lovændringen fandt anvendelse på verserende sager, da der ikke var overgangsbestemmelser, og herefter:

- de prismæssige forskelle kunne belyses tilstrækkeligt ved supplerende spørgsmål til den allerede udpegede skønsmand,
- det var ikke sandsynliggjort, at skønsmanden havde begået fejl eller var inhabil, fordi han havde indhentet priser fra handelskæder og internettet,
- sagen angik en konkret vurdering af skadeomfang og udgifter, hvilket ikke i sig selv begrundede "flere skoler"-betragtningen.

Landsretten finder på denne baggrund, at der ikke er grundlag for at udmelde nyt syn og skøn i sagen ved anden skønsmand.

Højesteret har fulgt samme restriktive linje. I [BS-39019/2020-HJR](#) – regressagen efter branden på Experimentarium med et krav på ca. 85 mio. kr. – ønskede forsikringsselskaberne under anken et nyt skøn ved en tagdækkerfaglig skønsmand om »fremgangsmåder ved tagdækkerarbejde, der er sædvanlige og alment anerkendte i tagdækkerbranchen«, mens byrettens skøn havde angået arnested og brandårsag. Højesteret fandt, at temaerne reelt overlappede, og at der ikke var grundlag for at fastslå manglende fagkundskab hos den oprindelige skønsmand:

Højesteret tiltræder endvidere, at der ikke efter det, som de kærende har anført, er grundlag for at fastslå, at den oprindeligt udpegede skønsmand ikke har den nødvendige fagkundskab og de nødvendige kvalifikationer til at besvare spørgsmålene. Højesteret bemærker herved, at spørgsmålene ikke er søgt besvaret af den oprindeligt udpegede skønsmand.

Den sidste sætning rummer en klar processuel anvisning: **udnyt først adgangen til supplerende spørgsmål efter § 205, før der anmodes om ny udmeldelse.**

Også før reformen var tærsklen høj. I [BS-1989/2014-ARH](#) afviste retten nyt syn og skøn om murværk, fordi det tidligere – udenretlige, men aftalte – skøn var gennemført på betryggende vis, skønsmanden hverken var inhabil eller usagkyndig, og parten kunne henvises til supplerende spørgsmål.

Endelig peger forarbejderne på rettens værn mod misbrug: retten kan gribe ind over for useriøse indsigelser under henvisning til [§ 152 a](#) om behandling inden for rimelig frist, [§ 341](#) om overflødig bevisførelse og [§ 353](#) om for sent fremsatte begæringer om yderligere bevisførelse, ligesom manglende medvirken til sagens fremme kan få omkostningsmæssig virkning efter [§ 318](#), jf. [§ 336 a](#).

LOV

[Retsplejeloven § 152a](#)[Retsplejeloven § 205](#)[Retsplejeloven § 209](#)[Retsplejeloven § 318](#)[Retsplejeloven § 336a](#)[Retsplejeloven § 341](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afslag på anmodning om nyt syn og skøn ved en anden skønsmand i regres-sag om brand	12.05.2021
	Landsretten · Landsretten nægter nyt syn og skøn i sag om rotteindtrængen	27.11.2017
	Byretten · Kendelse om fornyet syn og skøn i sag mellem privatperson og Bornholms Brandforsikring A/S	10.07.2017
	Byretten · Kendelse om afslag på anmodning om nyt syn og skøn	20.05.2015

§ 9 Ensidedt indhentede erklæringer før sagsanlæg – § 341 a, stk. 1, og "moderklæringen"

[§ 341 a, stk. 1](#) kodificerede i 2016 den praksis, der havde udviklet sig fra midten af 00'erne: erklæringer om konkrete forhold af teknisk, økonomisk eller lignende karakter, som en part har indhentet **inden sagsanlægget**, kan fremlægges som bevis, medmindre erklæringens indhold, omstændighederne ved dens tilblivelse eller andre forhold giver grundlag for at fravige udgangspunktet. Har en part fremlagt en sådan erklæring, kan modparten fremlægge en tilsvarende »moderklæring«, selv om den først har kunnet indhentes efter anlægget.

De almindelige bemærkninger opsummerer den forudgående retspraksis:

Er erklæringen indhentet før sagens anlæg, kan erklæringen i almindelighed fremlægges. [...] Højesteret præciserede i efterfølgende afgørelser [...] at en part som udgangspunkt kan fremlægge udtalelser og erklæringer om forhold af teknisk, økonomisk og lignende karakter, som parten inden sagsanlægget har indhentet hos rådgivere og eksperter.

Den praksis er ældre end lovfæstelsen. Allerede i [BS-2170/2007-OLR](#) tillod Østre Landsret fremlæggelse af to bilag med henvisning til de procesretlige principper for erklæringer fra rådgivere og eksperter indhentet før sagsanlæg. Og i [BS-246/2007-HJR](#) tog Højesteret stilling til fremlæggelse af en ensidedt indhentet speciallægeerklæring i en sag mod Patientskadeankenævnet – og samtidig til den nært forbundne begrænsning af adgangen til at føre erklæringens forfatter som vidne.

Formålet med moderklæringen er efter forarbejderne »navnlig at stille parterne lige med hensyn til deres muligheder for at etablere et udbygget og oplyst grundlag for skønsforretningen og for efter behov at redegøre for deres syn på de omtvistede spørgsmål over for skønsmanden«. Adgangen er ikke begrænset til skønssager, men gælder generelt, hvor modparten er blevet bekendt med erklæringen så sent, at moderklæringen ikke kunne indhentes før anlægget.

Erklæringer fra en anden retssag behandles efter § 341 a. [BS-25526/2020-HJR](#) angik to formelle skønserklæringer fra en tidligere sag mellem hovedentreprenør og bygherre, som hovedentreprenøren ville

bruge i en regressag mod en underentreprenør, der hverken var adciteret eller procestilvarslet i den første sag. Højesteret fastslog, at erklæringerne – fordi de var udarbejdet før anlægget af den nye sag og uden inddragelse af underentreprenøren – skulle bedømmes efter [§ 341 a, stk. 1](#), og at det var uden betydning, at de oprindeligt stammede fra et retsligt udmeldt syn og skøn. Fremlæggelse blev tilladt, bl.a. fordi underentreprenøren kunne stille spørgsmål til skønsmanden, men Højesteret tilføjede:

Der er ikke herved taget stilling til erklæringernes bevisværdi.

Bevisværdien er netop det springende punkt. Forarbejderne understreger, at det ikke er til hinder for fremlæggelse, »at dens bevisværdi ofte kan være ret begrænset netop på grund af, at den er ensidigt indhentet«. Fremlæggelse kan nægtes, hvis indholdet er klart irrelevant, eller hvis erklæringen må anses for faktuel eller videnskabeligt uvederhæftig – »bestillingsarbejde« – således at den er helt uden bevismæssig værdi. Derimod er det udtrykkeligt **uden** betydning, at der er en nær tidsmæssig sammenhæng mellem modtagelsen af erklæringen og sagsanlægget, eller at erklæringen angår samme forhold som et udmeldt syn og skøn.

Ensidigt indhentet materiale kan bruges som grundlag for supplerende spørgsmål. I [BS-15560/2019-HJR](#) havde ejerne af en ejendom efter modtagelsen af en skønserklæring – der anslog udbedringen til 616.000 kr. – selv indhentet en ydelsesbeskrivelse, et bygningsfysisk notat og tre entreprenørtilbud, hvoraf det billigste lød på 1.360.618 kr. Højesteret tillod fremlæggelsen, når materialet alene tjener som grundlag for at efterprøve skønsmandens vurderingsgrundlag ved supplerende spørgsmål og ikke som selvstændigt bevis. Det er samme betragtning, Retsplejerådet lagde til grund for »flere skoler«-adgangen i [§ 209](#):

Retterne tillader allerede i dag i praksis, at parterne fremlægger sagkyndige erklæringer, selv om de er indhentet ensidigt efter sagens anlæg og modtagelsen af den første skønserklæring, når det sker for at understøtte og begrunde en begæring om nyt syn og skøn. Sådanne ensidigt indhentede erklæringer fremlægges således ikke som bevis i sagen.

Endelig gælder en særskilt regel om juridiske responsa. Efter [§ 341 a, stk. 2](#) kan erklæringer om bedømmelsen af juridiske forhold efter dansk ret inddrages i den juridiske argumentation, men ikke under sagen i øvrigt. Responsa om **udenlandsk** ret, indhentet på betryggende måde, forudsættes derimod i forarbejderne at kunne fremlægges efter stk. 1, fordi de normalt kan sidestilles med erklæringer om faktiske forhold.

LOV	Retsplejelovent § 209	Retsplejelovent § 341a, stk. 1-2	
PRAKSIS	Højesteret · Adgang til fremlæggelse af skønserklæringer fra tidligere sag som ensidigt indhentet erklæring efter retsplejelovens § 341 a		16.12.2020
	Højesteret · Fremlæggelse af ensidigt indhentet materiale som grundlag for supplerende spørgsmål til skønsmand ved isoleret bevisoptagelse		01.10.2019
	Højesteret · Højesterets afgørelse om fremlæggelse af ensidigt indhentet speciallægeerklæring i sag mod Patientskadeankenævnet		13.06.2008
	Landsretten · Anmodning om fremlæggelse af bilag		18.12.2007

Erklæringer indhentet efter sagsanlæg – § 209 a og Højesterets tre afvisningskendelser

Efter sagsanlægget vender udgangspunktet. Parterne skal da gå frem efter reglerne om syn og skøn, medmindre de i **enighed** og med rettens tilladelse anvender [§ 209 a, stk. 1](#), hvorefter de som supplement til eller i

stedet for syn og skøn kan fremlægge erklæringer, som de hver især indhenter. Forarbejderne beskriver anvendelsesområdet:

Bestemmelsen vil i praksis navnlig tage sigte på tilfælde, hvor der er rimelig grund til at antage, at forskellige skønsmænd ville kunne konkludere væsentligt forskelligt på grund af forskellige faglige tilgange, som hver især er anerkendte inden for det pågældende fagområde, og hvor parterne finder, at sagen (på grund af dens værdi eller videregående betydning) kan "bære" den fordyrelse, det typisk vil indebære, at der indhentes mere end én sagkyndig erklæring om det samme spørgsmål.

Højesteret har i tre kendelser afgrænset hovedreglen skarpt – og i alle tre tilfælde afvist erklæringen.

Afgørelse	Erklæringen	Partens argument	Resultat
BS-40072/2019-HJR (2020)	Psykologerklæring bestilt af kommunen om skadelidtes funktionsniveau	Bestilt af en kommune, ikke til brug for retssagen	Udgår – reelt ensidigt indhentet af parten
BS-50925/2020-HJR (2021)	23-siders PwC-rapport om tabsopgørelse	»Blot en talopstilling«/partsindlæg	Udgår – selvstændig revisorerklæring
BS-48050/2025-HJR (2026)	To tekniske rapporter om jordforurening	Indhentet som led i regionens lovpligtige myndighedsudøvelse	Udgår – formålet er uden betydning

Partens indflydelse er afgørende – ikke den formelle bestiller. I **BS-40072/2019-HJR** havde skadelidte henvist kommunen til den psykolog, der skulle svare, drøftet indholdet undervejs og godkendt teksten før afsendelse. Højesterets flertal:

Vi finder, at A dermed har haft indflydelse på udpegningen af B som den psykolog, der skulle besvare kommunens forespørgsel, og at hun endvidere har haft indflydelse på udarbejdelsen af erklæringen. Erklæringen må på denne baggrund reelt anses for ensidigt indhentet af A. Det er ved vurderingen uden betydning, at erklæringen er indhentet på kommunens foranledning og ikke med henblik på at skulle fremlægges som bevis i retssagen. Da A ikke har iagttaget reglerne om fremlæggelse af sagkyndige erklæringer, jf. retsplejelovens § 209 a og § 341 a, kan erklæringen ikke fremlægges.

Dommer Lars Apostoli dissenterede og lagde vægt på, at erklæringen var udfærdiget til et kommunalt støtteformål uden sammenhæng med retssagen.

Etiketten »partsindlæg« redder ikke erklæringen. I **BS-50925/2020-HJR** – Hoyer Group mod sælgeren af en virksomhed, krav på ca. 128 mio. kr. – var bilaget en PwC-rapport om tabsopgørelsen, udarbejdet efter stævningen. Højesteret:

Højesteret finder, at rapporten fra PwC ikke blot har karakter af en talopstilling eller lignende, men at der er tale om en selvstændig og selvforklarende erklæring med den sagkundskab og autoritet, som er forbundet med en revisorerklæring fra PwC om tabsopgørelsen. Erklæringen er efter sagens anlæg ensidigt indhentet af sagsøgeren til brug for sagen, og sagsøgeren ønsker den fremlagt for skønsmanden, der forventes at afgive erklæring om samme tema.

Fremlæggelse og udlevering af erklæringen om tabsopgørelsen til skønsmanden inden gennemførelsen af syn og skøn om samme tema ville indebære en risiko for utilbørlig påvirkning af skønsmanden. Det kan ikke føre til et andet resultat, at Hoyer Group har meddelt, at erklæringen kan betragtes som et partsindlæg, og dermed har gjort PwC's synspunkter og konklusioner til sine egne.

Sammenhold dette med [BS-36057/2020-VLR](#), hvor Vestre Landsret i en beslægtet konstellation tillod en revisorudarbejdet tabsopgørelse fremlagt netop som partsindlæg: »Det står som udgangspunkt en part frit at fremlægge egne oplysninger og vurderinger, idet det i forbindelse med bevisbedømmelsen må tages i betragtning, at der er tale om partsindlæg.« **Sondringen ligger i dokumentets fremtræden og selvstændighed** – en beregning udført efter partens instruks er noget andet end en selvstændig, selvforklarende erklæring med den autoritet, en revisorerklæring bærer.

Myndighedsudøvelse fritager ikke. [BS-48050/2025-HJR](#) angik Region Midtjyllands sag mod Miljøstyrelsen om jordforurening på Rønland. Regionen fremlagde to rapporter fra en ekstern rådgiver, indhentet efter sagsanlægget, men som led i regionens forpligtelser efter jordforureningslovens kapitel 3. Vestre Landsret havde med dissens tilladt fremlæggelsen; Højesteret ændrede kendelsen, fordi rapporterne var indhentet af en part efter anlægget, og modparten ikke havde haft indflydelse på valg af rådgiver eller opgavens formulering:

Det er under de anførte omstændigheder uden betydning, at Region Midtjylland har indhentet rapporterne som led i regionens forpligtelser efter jordforureningslovens kapitel 3, og at rapporterne dermed er indhentet i anden sammenhæng og ikke med henblik på at skulle fremlægges som bevis i retssagen.

Afgørelsen præciserer, at den ældre praksis om, at *en myndigheds egen sagsbehandlingserklæring* ikke er ensidigt indhentet, kun rækker til situationer, hvor myndigheden **ikke selv er part**.

Omgåelsesforbuddet. Begrænsningerne kan ikke omgås ved at føre erklæringens forfatter som sagkyndigt vidne; det fastslås i forarbejderne og fulgtes i [BS-40072/2019-HJR](#), hvor psykologen kun måtte afhøres om sine faktiske iagttagelser fra behandlingsforløbet, ikke om de sagkyndige vurderinger i den afviste erklæring. Er en erklæring derimod tilladt fremlagt, kan afhøringen kun ske inden for den emnemæssige ramme, erklæringen afstikker.

Straffesager følger et andet spor. I [S-1476-19](#) og [S-1605-19](#) tillod Vestre Landsret en tiltalt at fremlægge en ensidigt indhentet veterinærfaglig erklæring og indkalde udstederen som vidne i en dyrevelfærdssag – de civilprocessuelle begrænsninger i §§ 209 a og 341 a gælder efter deres ordlyd kun borgerlige sager.

LOV	Retsplejeloven § 209a, stk. 1	Retsplejeloven § 341a, stk. 1	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afvisning af ensidigt indhentede sagkyndige erklæringer indhentet efter sagsanlæg under udøvelse af myndighedsopgaver		19.02.2026
	Højesteret · Højesterets afvisning af ensidigt indhentet revisorerklæring efter sagsanlæg i erstatningssag		15.10.2021
	Højesteret · Højesterets afvisning af ensidigt indhentet psykologerklæring efter sagsanlæg		15.01.2020
	Landsretten · Adgang for tiltalte til at fremlægge ensidigt indhentet veterinærfaglig erklæring som bevis i straffesag		21.12.2020
	Landsretten · Vestre Landsret tillader syn og skøn og fremlagte bilag i erhvervssag		26.10.2020

§ 11 Retslægerådet, Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og andre lovbestemte sagkyndige udtalelser

En vigtig kategori falder helt uden for reglerne om ensidigt indhentede erklæringer. Forarbejderne til [§ 209 a](#) er utvetydige:

Det er forudsat, at den foreslåede bestemmelse heller ikke berører indhentelse og brug af sagkyndige erklæringer, der har et særligt lovmæssigt grundlag og ikke kan anses som ensidigt indhentede erklæringer som dette udtryk anvendes i civilprocessen. Det gælder navnlig udtalelser fra Retslægerådet, Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og Det Veterinære Sundhedsråd, som er karakteriseret ved, at der er tale om erklæringer, der afgives af en offentlig myndighed uafhængigt, objektivt og neutralt og i et vejledende øjemed. Sådanne erklæringer kan således – som hidtil – ikke nægtes fremlagt med den begrundelse, at de er ensidigt indhentede.

Det samme gælder efter de almindelige bemærkninger erklæringer indhentet på foranledning af en offentlig myndighed som led i dennes sagsbehandling, uden at sagens parter har haft indflydelse på indhentelsen.

Retslægerådet har forrang for syn og skøn på det lægefaglige felt. I [BS-11578/2018-HJR](#) ønskede en skadelidt under en arbejdsskadesag mod Ankestyrelsen syn og skøn i form af en ny speciallægeundersøgelse. Højesteret afviste:

Når der ved lov er oprettet et særligt råd til at afgive lægevidenskabelige skøn i bl.a. retssager, findes det rettest, at rådet får lejlighed til indledningsvist at tage stilling til de i sagen rejste lægevidenskabelige tvivlsspørgsmål.

Højesteret tiltræder [...] at lægefaglige skøn vedrørende As gener efter arbejdsskaden den 30. september 2011 som udgangspunkt skal foretages af Retslægerådet. Højesteret finder det ikke godtgjort, at der er grundlag for at fravige dette udgangspunkt. Det bemærkes herved, at Retslægerådet, såfremt rådet måtte skønne, at det foreliggende materiale ikke giver tilstrækkeligt grundlag for rådets skøn, kan anmode parterne om at indhente yderligere skriftligt materiale til rådet, eventuelt en fornyet lægeundersøgelse.

Afvisningen skete med henvisning til [§ 341](#) om overflødig bevisførelse: så længe rådet selv kan bede om supplerende undersøgelser, er en isoleret speciallægeundersøgelse unødvendig.

Til gengæld gælder skønsmandshabilitetens objektive målestok også for rådet. [BS-33979/2024-HJR](#) fastslog, at princippet i [§ 61](#) finder anvendelse på Retslægerådets medlemmer og sagkyndige, når rådet udtaler sig til domstolene, og konsekvensen af inhabilitet var, at sagen skulle forelægges rådet på ny med en anden sammensætning – hvorefter den nye udtalelse blev væsentligt gunstigere for skadelidte. Rækkevidden af den objektive test for lægekonsulenter uden koordinerende funktion prøves nu i [26/10152](#).

En beslægtet begrænsning gælder de behandlende og rådgivende læger. I [BS-799/2007-HIL](#) blev en kommunes ønske om at føre to lægekonsulenter fra Patientforsikringen som vidner afvist, og i [BS-246/2007-HJR](#) tog Højesteret stilling til både fremlæggelse af og vidneførsel om en ensidigt indhentet speciallægeerklæring i en patientskadesag.

Endelig – også når parternes egne sagkyndige lovligt afgiver erklæringer efter [§ 209 a](#) – kan de efter [§ 209 a, stk. 2](#) som udgangspunkt overvære afhøringen af hinanden og af eventuelle skønsmænd, og retten kan lade dem rådføre sig, inden de svarer. Der skal altid foreligge en **skriftlig** erklæring; det er ikke muligt at afhøre en sagkyndig i retten, uden at vedkommende først har udarbejdet en sådan.

LOV

[Retsplejeloven § 61](#)[Retsplejeloven § 209a, stk. 1-2](#)[Retsplejeloven § 341](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen

10.01.2025

Højesteret · Højesterets afgørelse om anvendelse af Retslægerådet frem for syn og skøn ved speciallægeundersøgelse i arbejdsskadesag	16.01.2019
Højesteret · Højesterets afgørelse om fremlæggelse af ensidigt indhentet speciallægeerklæring i sag mod Patientskadeankenævnet	13.06.2008
Byretten · Afvisning af vidneforklaringer fra lægekonsulenter i sag om regres for sygedagpenge	25.03.2008
Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet meddeler 3.-instansbevilling om inhabilitet i Retslægerådet for lægekonsulent ansat hos sagens styrelse	04.06.2026

§ 12 Vederlag, hæftelse og fordeling af skønsomkostningerne efter § 208

Vederlaget fastsættes af retten efter [§ 208, stk. 1](#) for både forretningens udførelse og møde i retten, med godtgørelse for udlæg og efter indhentelse af parternes bemærkninger. Samtidig træffes afgørelse om den **foreløbige** fordeling. Efter [§ 208, stk. 2](#) kan det indgå i fastsættelsen, om skønsmanden har overskredet fristen efter [§ 202, stk. 1](#). Den endelige fordeling sker først i dommen efter de almindelige omkostningsregler, jf. [§ 312](#) og [§ 316](#).

De almindelige bemærkninger beskriver skønsmandens dokumentationspligt: honorarkravet skal begrundes og sættes i forhold til prisoverslaget efter [§ 201, stk. 1](#), overskridelser skal forklares, og kravet skal fordeles i forhold til parternes spørgsmål. Byrettens godkendelse af et honorar på 95.691,25 kr. i [BS-533/2017-HER](#) og af honorar og sagkyndig bistand i [BS-2425/2010-ARH](#) illustrerer den løbende praksis.

Hæftelsen efter § 208, stk. 3, er personlig og rækker vidt. Den part, der begærer syn og skøn, og *partens rettergangsfuldmægtig* hæfter for omkostningerne; modparten og dennes rettergangsfuldmægtig hæfter dog for den del, der kan henføres til modpartens spørgsmål. Højesteret afgrænsede rettergangsfuldmægtigbegrebet i [BS-27162/2025-HJR](#): et selskab gik konkurs kort før den planlagte skønsforretning, advokaten mødte efter aftale med kurator, og kurator besluttede derefter, at boet ikke ville indtræde i sagen. Højesteret fastslog, at advokaten ved sit fremmøde optrådte som rettergangsfuldmægtig og derfor personligt hæftede for skønsmandens honorar – og at det er uden betydning for hæftelsen, om advokaten er direkte antaget af parten eller fungerer som forbindelsesadvokat. Der var intet grundlag for at begrænse hæftelsen til en del af beløbet.

Sikkerhedsstillelse og skævdeling. Retten kan efter [§ 208, stk. 3](#), sidste pkt., bestemme, at parterne skal stille sikkerhed. Bestemmelsen suppleres af [§ 311, stk. 2](#), hvorefter retten efter anmodning kan pålægge modparten foreløbigt at betale en del af omkostningerne, hvis modpartens spørgsmål i væsentlig grad har forøget dem. I [BS-2133/2011-OLR](#) stadfæstede Østre Landsret et sådant pålæg om foreløbig betaling og sikkerhedsstillelse, og i småsagen [BS-2876/2010-LYN](#) drøftede retten skønstemaer, sikkerhedsstillelse og procesøkonomi under ét – et påmindende eksempel på, at skønsomkostningerne i mindre sager let bliver det reelt afgørende procesøkonomiske hensyn.

Ved isoleret bevisoptagelse gælder en særskilt ordning efter [§ 343, stk. 3](#). Højesteret har flere gange taget stilling til, hvornår resultatet af skønnet er tilstrækkeligt til at fastlægge omkostningsansvaret allerede dér: i [BS-23892/2018-HJR](#) om vandindtrængning i et nyopført hus, og i [BS-28455/2023-HJR](#) om ligelig fordeling mellem fire skønsindstævnte, hvor det var usikkert, om de påviste mangler kunne henføres til den enkelte. Den nærmere praksis om isoleret bevisoptagelse hører under et selvstændigt emne.

Fri proces. Statskassen betaler efter [§ 331, stk. 1, nr. 3](#) omkostninger, der med føje er afholdt, herunder til syn og skøn. Retten kan efter [§ 332, stk. 2](#) pålægge parten helt eller delvist at erstatte statens udgifter, men efter praksis skal der – når der ikke foreligger groft uagtsomme eller svigagtige forhold – meget til. Forarbejderne til [§ 209 a](#) tilføjer, at det forhold, at man kunne have valgt sædvanligt syn og skøn, ikke i sig selv er tilstrækkeligt grundlag

for at lade parten selv dække udgifter til ensidigt indhentede erklæringer. Udgifter til en moderklæring efter § 341 a, stk. 1, 2. pkt., kan derimod ifølge forarbejderne ikke kræves dækket som sagsomkostninger efter § 316.

LOV	Retsplejeloven § 208, stk. 1-3	Retsplejeloven § 311, stk. 2	Retsplejeloven § 316
	Retsplejeloven § 331, stk. 1	Retsplejeloven § 332, stk. 2	Retsplejeloven § 343, stk. 3
PRAKSIS	Højesteret · Advokats hæftelse for omkostninger til syn og skøn ved optræden som rettergangsfuldmægtig		18.12.2025
	Højesteret · Højesterets afgørelse om fordeling af omkostninger ved isoleret bevisoptagelse mellem flere skønsindstævnte		18.12.2023
	Højesteret · Højesterets afgørelse om fordeling af sagsomkostninger ved isoleret bevisoptagelse i en byggesag		11.01.2019
	Landsretten · Landsrettens kendelse om foreløbig betaling af omkostninger til syn og skøn samt sikkerhedsstillelse		05.07.2011
	Byretten · Godkendelse af skønsmandshonorar i sag mellem [Part 1] og [Part 2] mod SKAT		08.11.2018
	Byretten · Afgørelse om betaling af skønsmandshonorar og sagkyndig bistand		01.09.2011
	Byretten · Byrettens afgørelse om skønstemaer, sikkerhedsstillelse og forligsforslag		23.05.2011

§ 13 Syn og skøn uden for den borgerlige sag: straffesager efter § 210 og Voldgiftsnævnets skøn efter AB-systemet

Straffesager. Efter § 210, stk. 1 kan retten efter begæring fra tiltalte eller anklagemyndigheden bestemme, at der skal foretages syn og skøn. § 210, stk. 2 gør en nøje afgrænset del af kapitel 19 anvendelig med de ændringer, der følger af forholdets natur: § 197, § 198, stk. 1-3, §§ 199-204, § 207, § 208, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 2 samt § 209. Bemærk, at hverken § 205 eller § 206 er omfattet – straffesagens supplerende spørgsmål og afhjemling reguleres selvstændigt af § 210, stk. 3 og 4, idet § 206, stk. 2 og 3, dog finder tilsvarende anvendelse på afhøringen. Forarbejderne til både § 198 og § 209 fastslår udtrykkeligt, at 2016-ændringerne – flere skønsmænd og »flere skoler« – også gælder i straffesager.

Derimod gælder de civilprocessuelle begrænsninger i § 209 a og § 341 a ikke i straffesager, jf. bestemmelsernes ordlyd om »borgerlig sag« og parternes fremlæggelse; det er baggrunden for, at Vestre Landsret i [S-1476-19](#) og [S-1605-19](#) tillod en tiltalt at fremlægge en ensidigt indhentet veterinærfaglig erklæring og føre udstederen som vidne.

AB-systemets skøn til bevissikring. I bygge- og anlægssektoren udmeldes syn og skøn i vidt omfang af Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed frem for af domstolene. Efter [AB 18 § 66](#) udmelder nævnet efter anmodning fra en part syn og skøn »med henblik på at sikre bevis for eller bedømme faktiske forhold«, udmelder – normalt efter høring af parterne – en eller flere skønsmænd og træffer afgørelse om skønstemaets indhold. Tilsvarende bestemmelser findes i [ABR 18 § 61](#), [ABT 18 § 64](#) og [AB Forenklet § 52](#), ligesom det ældre [ABT 93 § 45](#) rummer en detaljeret regulering af begæringens indhold og hæftelsen for skønsmændens honorar.

To forskelle er værd at hæfte sig ved. For det første er adgangen til fornyet skøn i AB-systemet formuleret snævrere: »Nyt syn og skøn ved anden skønsmænd kan kun finde sted, hvis Voldgiftsnævnet finder, at der er anledning dertil« – uden den »flere skoler«-udvidelse, § 209 fik i 2016. For det andet fortsætter en verserende skønssag som syn og skøn under en efterfølgende voldgiftssag, og parter, der ikke er parter i voldgiftssagen, fortsætter som skønsciterede.

Habilitetsspørgsmål i voldgiftssporet følger dog samme grundmønster som ved domstolene, herunder kravet om rettidig indsigelse. I [BS-9404/2023-RAN](#) forsøgte en bygherre at få en voldgiftskendelse tilsidesat på grund af en fagdommers kommercielle relationer til entreprenørerne, men havde fortabt indsigelsen ved at afvente kendelsens udfald, selv om oplysningerne forelå allerede under hovedforhandlingen. Prøvelsen af voldgiftskendelser hører i øvrigt under [voldgift](#).

LOV

[Retsplejeloven § 209](#)[Retsplejeloven § 209a](#)[Retsplejeloven § 210, stk. 1-4](#)[Retsplejeloven § 341a](#)

PRAKSIS	Landsretten · Adgang for tiltalte til at fremlægge ensidigt indhentet veterinærfaglig erklæring som bevis i straffesag	21.12.2020
	Byretten · Tilsidesættelse af voldgiftskendelse: Krav om inhabilitet hos fagdommer afvist, da bygherren fortabte indsigelsesretten ved at vente med at reagere	21.12.2023

§ 14 Sammenfatning og praktiske pejlemærker

Praksis efter kapitel 19 kan koges ned til nogle få bevægelser, som en advokat bør have for øje, når skønssporet lægges.

Ved begæringen. Retten kræver ikke en færdigskrevet skønsforretning, men en overordnet ramme, jf. [BS-36057/2020-VLR](#). Til gengæld falder begæringen, hvis spørgsmålene ikke forankres i en anerkendt faglig standard, jf. [BS-2108/2019-ARH](#). Det er ofte forskellen mellem at bede en skønsmand vurdere, om en metode er »rimelig«, og at bede om en konkret faglig måling eller beregning.

Ved skønstemaet. Efter 2014-reformen er hovedreglen fri spørgeadgang; afvisning efter [§ 197, stk. 2](#) er undtagelsen, jf. [BS-566/2014-ODE](#). Den eneste faste grænse er, at skønsmanden ikke må bedes om retlige bedømmelser eller ledes utilbørligt.

Ved udpegningen. Brancheorganisationers indstillinger er lovlige, også når en part er medlem – men den, der vil bestride forslagsstillerens uvildighed, må pege på en konkret interesse i sagens udfald, jf. [Sag 39/2016](#). Indsigelser mod skønsmanden skal fremsættes **straks**, jf. [§ 198, stk. 4](#) og [BS-957/2010-HEL](#).

Ved habilitetsprøvelsen. Målestokken er objektiv: er omstændighederne egnede til at rejse rimelig tvivl om fuldstændig upartiskhed, jf. [BS-33979/2024-HJR](#). Bliver skønsmanden inhabil undervejs, risikerer hele erklæringen at udgå, jf. [BS-3290/2012-VLR](#) og [BS-51061/2020-HJR](#).

Ved utilfredshed med erklæringen. Rækkefølgen er fast: først supplerende spørgsmål efter [§ 205](#), derefter – og kun med konkret underbygning – fornyet syn og skøn efter [§ 209](#). Både [BS-1875/2017-OLR](#) og [BS-39019/2020-HJR](#) er faldet på, at supplerende spørgsmål ikke først var forsøgt. »Flere skoler« skal sandsynliggøres – ikke blot påstås.

Ved egne sagkyndige. Timing er alt. Erklæringer indhentet **før** stævningen kan som udgangspunkt fremlægges efter [§ 341 a, stk. 1](#); erklæringer indhentet **efter** kræver enighed og rettens tilladelse efter [§ 209 a](#). Højesteret har i [BS-40072/2019-HJR](#), [BS-50925/2020-HJR](#) og [BS-48050/2025-HJR](#) afvist tre forskellige forsøg på at komme uden om hovedreglen – via kommunal bestilling, via »partsindlæg«-etiketten og via myndighedsudøvelse. Den eneste sikre undtagelse er de lovbestemte, uafhængige udtalelser fra bl.a. Retslægerådet og Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Ved økonomien. Skønsomkostningerne kan blive sagens tungeste post, og hæftelsen efter [§ 208, stk. 3](#) er personlig også for rettergangsfuldmægtigen – som [BS-27162/2025-HJR](#) viser, indtræder den allerede ved at møde til skønsforretningen på en konkursramt parts vegne.

Beslægtede emner, hvor skønsbeviset ofte er afgørende, behandles selvstændigt: mangler ved fast ejendom under [koebalsfast-ejendom-mangler](#) og [tilstandsrapport-mangler](#), entreprenørens mangelsansvar under [entreprenør-mangelsansvar-forsinkelse](#), méngrad og erhvervsevnetab, hvor AES- og Retslægerådsudtalelser indgår, under [varigt-men-méngradserstatning](#) og [erhvervsevnetab](#), patientskader under [patientforsikring](#), dækning af skønsudgifter under [fri-proces-retshjælp](#), og den generelle dommerinhabilitet under [dommerinhabilitet](#).

LOV

[Retsplejelovent § 197, stk. 2](#)[Retsplejelovent § 198, stk. 4](#)[Retsplejelovent § 205](#)[Retsplejelovent § 208, stk. 3](#)[Retsplejelovent § 209](#)[Retsplejelovent § 209a](#)[Retsplejelovent § 341a, stk. 1](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets afvisning af ensidigt indhentede sagkyndige erklæringer indhentet efter sagsanlæg under udøvelse af myndighedsopgaver	19.02.2026
Højesteret · Advokats hæftelse for omkostninger til syn og skøn ved optræden som rettergangsfuldmægtig	18.12.2025
Højesteret · Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen	10.01.2025
Højesteret · Højesterets afvisning af ensidigt indhentet revisorerklæring efter sagsanlæg i erstatningssag	15.10.2021
Højesteret · Inhabilitet hos skønsmand grundet manglende underretning af parter og overskridelse af skønstema	26.08.2021
Højesteret · Højesterets afslag på anmodning om nyt syn og skøn ved en anden skønsmand i regres-sag om brand	12.05.2021
Højesteret · Højesterets afvisning af ensidigt indhentet psykologerklæring efter sagsanlæg	15.01.2020
Højesteret · Højesterets vurdering af Finansrådets habilitet til at foreslå skønsmand i sag om swapaftaler	18.10.2016
Landsretten · Vestre Landsret tillader syn og skøn og fremlagte bilag i erhvervssag	26.10.2020
Landsretten · Landsretten nægter nyt syn og skøn i sag om rotteindtrængen	27.11.2017
Landsretten · Kendelse om inhabilitet af skønsmand og gyldigheden af skønserklæring	27.02.2013
Byretten · Afgørelse om afvisning af syn og skøn i sag om erstatningsansvar	25.03.2020
Byretten · Kendelse om afvisning af spørgsmål til syn og skøn	12.08.2014
Byretten · Kendelse vedrørende inhabilitet af syns- og skønsmand	07.09.2011

REFERENCE

Lovgrundlag

8 paragraffer

Retsplejelovent § 196	stk. 2-3	Retsplejelovent § 197	stk. 2
Retsplejelovent § 198	stk. 1	Retsplejelovent § 199	stk. 2
Retsplejelovent § 208	stk. 1, 3	Retsplejelovent § 209	
Retsplejelovent § 209a	stk. 1	Retsplejelovent § 341a	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

49 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

14

19.02.2026	Højesterets afvisning af ensidigt indhentede sagkyndige erklæringer indhentet efter sagsanlæg under udøvelse af myndighedsopgaver	48050-2025
18.12.2025	Advokats hæftelse for omkostninger til syn og skøn ved optræden som rettergangsfuldmægtig	27162-2025
10.01.2025	Højesteret stadfæster inhabilitet for lægekonsulent i Retslægerådet grundet ansættelse i Ankestyrelsen	7031-8449
18.12.2023	Højesterets afgørelse om fordeling af omkostninger ved isoleret bevisoptagelse mellem flere skønsindstævnte	bs-28455-2023-hjr
15.10.2021	Højesterets afvisning af ensidigt indhentet revisorerklæring efter sagsanlæg i erstatningssag	bs-50925-2020-hjr
26.08.2021	Inhabilitet hos skønsmand grundet manglende underretning af parter og overskridelse af skønstema	bs-51061-2020-hjr
12.05.2021	Højesterets afslag på anmodning om nyt syn og skøn ved en anden skønsmand i regres-sag om brand	bs-39019-2020-hjr
16.12.2020	Adgang til fremlæggelse af skønserklæringer fra tidligere sag som ensidigt indhentet erklæring efter retsplejelovens § 341 a	bs-25526-2020-hjr
15.01.2020	Højesterets afvisning af ensidigt indhentet psykologerklæring efter sagsanlæg	bs-40072-2019-hjr
01.10.2019	Fremlæggelse af ensidigt indhentet materiale som grundlag for supplerende spørgsmål til skønsmand ved isoleret bevisoptagelse	bs-15560-2019-hjr
16.01.2019	Højesterets afgørelse om anvendelse af Retslægerådet frem for syn og skøn ved speciallægeundersøgelse i arbejdsskadesag	bs-11578-2018-hjr
11.01.2019	Højesterets afgørelse om fordeling af sagsomkostninger ved isoleret bevisoptagelse i en byggesag	bs-23892-2018-hjr
18.10.2016	Højesterets vurdering af Finansrådets habilitet til at foreslå skønsmand i sag om swapaftaler	39-2016
13.06.2008	Højesterets afgørelse om fremlæggelse af ensidigt indhentet speciallægeerklæring i sag mod Patientskadeankenævnet	6016-7195

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

16

09.09.2024	Kendelse om, hvorvidt skønserklæring skal udgå i sag om krav på betaling af bl.a. provision for salg af krydstogtrejser	9715-11343
21.12.2020	Adgang for tiltalte til at fremlægge ensidigt indhentet veterinærfaglig erklæring som bevis i straffesag	S-1476-19 og S-1605-19
26.10.2020	Vestre Landsret tillader syn og skøn og fremlagte bilag i erhvervssag	3708-4442
01.08.2019	Kæresag om udpegning af skønsmand ved Vestre Landsret	1001-1207

11.12.2018	Kæresag om syn og skøn i boligretssag - dokumentation for forbedringer	372-420
27.11.2017	Landsretten nægter nyt syn og skøn i sag om rotteindtrængen	6517-7824
03.04.2017	Østre Landsret stadfæster byrettens kendelse om skønsmandshabilitet i sag mellem Nydan Byg ApS og	946-1144
27.02.2013	Kendelse om inhabilitet af skønsmand og gyldigheden af skønserklæring	1918-2287
18.04.2012	Kendelse om tilladelse til supplerende spørgsmål til skønsmand	1832-2186
04.01.2012	Landsrettens udsættelse af udpegning af skønsmand til fordel for indhentelse af forslag fra brancheorganisation	2513-2994
05.07.2011	Landsrettens kendelse om foreløbig betaling af omkostninger til syn og skøn samt sikkerhedsstillelse	2890-3425
23.09.2009	Kendelse om fremlæggelse af bevis i erhvervslejesag	4892-5901
04.11.2008	Landsretskendelse om syn og skøn – geoteknisk rapport uden samtykke	6330-7585
27.03.2008	Landsrettens tilladelse til udmeldelse af ny skønsmand efter den oprindelige skønsmands død	6719-8074
06.02.2008	Landsretten hjemviser sag om skønsmand til byretten	6841-8222
18.12.2007	Anmodning om fremlæggelse af bilag	6116-7327

SØ- OG HANDELSRET TEN · SPECIALRET

1

14.03.2024	Afslag på aktindsigt i lydoptagelser af skønsmands afhjemling	Sag BS-33983/2020-SHR
------------	---	--------------------------

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

15

21.12.2023	Tilsidesættelse af voldgiftskendelse: Krav om inhabilitet hos fagdommer afvist, da bygherren fortabte indsigelsesretten ved at vente med at reagere	10280-12077
25.03.2020	Afgørelse om afvisning af syn og skøn i sag om erstatningsansvar	1179-2671
08.11.2018	Godkendelse af skønsmandshonorar i sag mellem [Part 1] og [Part 2] mod SKAT	6799-8166
10.07.2017	Kendelse om fornyet syn og skøn i sag mellem privatperson og Bornholms Brandforsikring A/S	6514-7821
20.05.2015	Kendelse om afslag på anmodning om nyt syn og skøn	5709-6823
12.08.2014	Kendelse om afvisning af spørgsmål til syn og skøn	1627-1962
02.07.2014	Afgørelse om afvisning af syn og skøn i sag om påstået aftale om køb af motorbåd	4427-5309
11.12.2012	Kendelse om inhabilitet af skønsmand og gyldigheden af skønsrapporter	1892-2257
22.02.2012	Afgørelse om nægtelse af yderligere skønserklæring	1825-2178
07.09.2011	Kendelse vedrørende inhabilitet af syns- og skønsmand	3240-3863
01.09.2011	Afgørelse om betaling af skønsmandshonorar og sagkyndig bistand	3256-3882

26.07.2011	Afgørelse om udpegning af skønsmand og fremgangsmåde for indhentelse af forslag	3446-4105
23.05.2011	Byrettens afgørelse om skønstemaer, sikkerhedsstillelse og forligsforslag	2822-3350
25.03.2008	Afvisning af vidneforklaringer fra lægekonsulenter i sag om regres for sygedagpenge	7088-8521
19.12.2007	Afslag på anmodning om at foreslå ny skønsmand	6833-8214

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 2

08.05.2025	Ugyldig kontrolafgift grundet tvist om aflæsning af elektronisk p-skive og betydningen af blitz-genskær	park-8449
17.03.2023	Fastholdelse af kontrolafgift for parkering på gule krydser trods beboerinformation om midlertidige parkeringsændringer	park-2994

PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

04.06.2026	Procesbevillingsnævnet meddeler 3.-instansbevilling om inhabilitet i Retslægerådet for lægekonsulent ansat hos sagens styrelse	26/10152
------------	--	----------
